

VIKMA06

Rešeršní a studijně rozborová činnost

4. 5. 2012: Přednáška P11: Vyhledávání netextových informací, vyhledávání a internet, tvorba rejstříků a bibliografií

FF MU, jaro 2012

Mgr. Josef Schwarz

126172@mail.muni.cz

Netextové informace

- obraz, zvuk, kombinace
 - textová složka je marginální
- internet
 - velký objem netextových informací
 - omezené možnosti vyhledávání
 - vyhledávače (podle popisku – příklad [1](#), [2](#), [3](#))
- způsoby přístup
 - prohlížení (příklad [1](#), [2](#))
 - vyhledávání

Indexace netextových inf.

- podstatně složitější než indexace textových inf.
- hlediska indexace/vyhledávání
 - hlediska 1
 - věcnost (ofness) → „tvrdá“ indexace
 - výrazovost (aboutness) → „měkká“ indexace
 - hlediska 2
 - primitivní vlastnosti (barva, tvar)
 - logické vlastnosti (vztah mezi objekty)
 - abstraktní vlastnosti (metaforický význam)

Vyhledávání netextových inf.

- content-based image retrieval (CBIR)
 - vyhledávání podle obsahu
 - automatické zpracování obrazu (*image processing*)
- description-based image retrieval
 - (context-based, concept-based)
 - vyhledávání podle popisu (kontextu, pojmového vyjádření) (*image indexing*)

CBIR

- vyhledávání na úrovni pixelů
 - [QBIC - Query by Image Content](#) (IBM) – příklad [1](#) [2](#)
- objektové vyhledávání
 - extrahování obrazových objektů
- image mining (dolování obrazových informací)
 - extrakce podobných znaků z celé db
 - [CIRES](#)
 - [ALIPR/SIMPLIcity](#)
 - extrakce všech vlastností bez prvotní znalosti

Vyhledávání podle popisu

- výhoda: sémantický obsah obrazu
- nevýhoda: subjektivita → inkonzistence indexace
- způsob indexace závisí na typu kolekce a požadavcích uživatelů
- indexace
 - biografických vlastností
 - předmětových vlastností
 - fyzických vlastností
 - vztahové vlastnosti

Řízené slovníky pro popis netextových dokumentů

- ICONCLASS
- ATT (Art & Architecture Thesaurus)
- Thesaurus for Graphic Materials
 - TGM I – Subject Terms
 - TGM II – Genre & Physical Characteristic Terms

Aplikační oblasti

- průmyslové vlastnictví (ochranné známky)
- lékařství
- umění a architektura
- astronomie
- kriminologie
- ...atd.

Vyhledávání a internet

- Nástroje
 - prohlížeče
 - vyhledávače
 - adresáře
 - portály
 - ...
- Aktuální vývoj nástrojů a databází:
<http://www.researchbuzz.org/r/>

Vyhledávání a internet

- Vyhledávání
 - Adresáře a vyhledávače
 - Skrytý web
 - Sémantický web

Adresáře

- Všeobecné

- [Yahoo!](#)

- [Open Directory Project](#)

- [Seznam](#)

- Specializované

- [The WWW Virtual Library](#)

- [BUBL LINK](#)

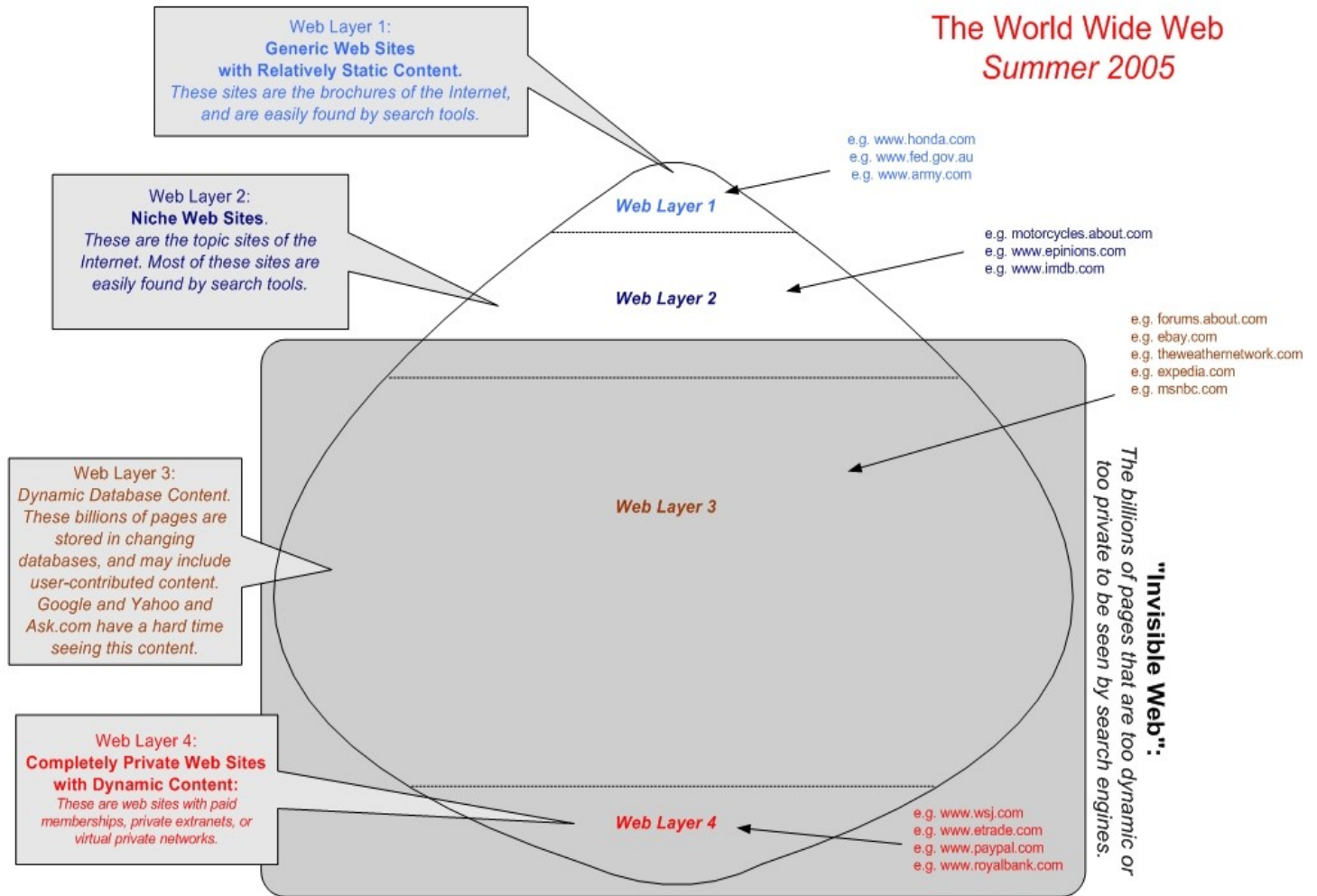
- [FindLaw](#)

Vyhledávače

- Google
- Yahoo!
- Bing
- Ask.com
- [Exalead](#)
- Metavyhledávače
 - [Metacrawler](#)
 - [TurboScout](#)
- Vizualizace
 - [TouchGraph](#)
 - [Quintura](#)
- Obrázky
 - [Picsearch](#)
- Zvuk
 - [FindSounds](#)

Neviditelný web

Typy „neviditelnosti“

- Nepřehledný web (Opaque web)
- Soukromý web (Private web)
- Vlastnický web (Proprietary web)
- Skutečně neviditelný web (Truly invisible web)

Nepřehledný web

Obsahuje soubory, které mohou být, ale z určitých příčin nejsou vyhledávací indexované.

Důvody:

- hloubka indexování (depth of crawling)
- frekvence indexování (zprávy, inzerce, ceny akcií)
- maximální počet viditelných výsledků
- odpojené stránky

Soukromý web

Obsahuje stránky, které by robot dokázal zaindexovat, ale správce webu to znemožňuje.

- stránky chráněné heslem
- soubor robots.txt
- metatagy „noindex“, „nofollow“

Vlastnický web

Část webu, ke které je přístup pouze po splnění určitých podmínek.

- stránky vyžadující souhlas s podmínkami pro vstup
- stránky dostupné po zaplacení poplatku

Skutečně neviditelný web

Stránky, které roboty neindexují kvůli svým technickým omezením.

- dynamicky generované stránky
- relační databáze (Oracle, MS SQL Server, IBM DB2)

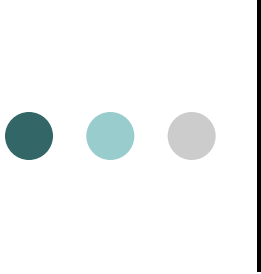
Přednosti hlubokého webu

- specializovaný obsah – komplexnější informace
- sofistikovanější uživatelské rozhraní
- větší důvěryhodnost
- oborovost

Přístup k hlubokému webu

- metavyhledávače
- specializované vyhledávače, katalogy, adresáře
- oborové (předmětové) vyhledávače, katalogy, adresáře
- referenční zdroje
- weby knihoven
- digitální a virtuální knihovny
- oborové databáze
- weby organizací
- knihy (archivy, e-books)
- blogy

Výběr vyhledávačů hlubokého webu

- [Complete Planet](#)
 - adresář více než 70 000 databází a specializovaných vyhledávačů
- [IncyWincy](#)
 - vyhledávač hlubokého webu (vyhledávače a databáze)
- [BUBL LINK](#)
 - polytematický (DDC) katalog vybraných internetových zdrojů
- [ResourceShelf](#)
 - blog s informacemi a novinkami o informačních zdrojích (připravovaný informačními profesionály)

Sémantický web

klasický x sémantický web

- Tvořen tak, aby jeho obsahu porozuměl pouze člověk
- Citlivý na použitou terminologii
- Nalezených dokumentů je obvykle příliš mnoho nebo naopak příliš málo (případně žádné)
- Výsledkem vyhledávání je pouze jedna stránka
- Rozšíření klasického webu
- Obsah ve strojově přístupné formě
- Vyhledávání podle klíčových slov nahrazeno zodpovídáním dotazů
- Dotaz je možno zodpovědět na základě extrakce informací z více stránek

Klasická podoba webu

<h1>Agilitas Physiotherapy Centre</h1>

Welcome to the home page of the Agilitas Physiotherapy Centre.
Do you feel pain? Have you had an injury? Let our staff
Lisa Davenport, Kelly Townsend (our lovely secretary)
and Steve Matthews take care of your body and soul.

<h2>Consultation hours</h2>

Mon 11am - 7pm

Tue 11am - 7pm

Wed 3pm - 7pm

Thu 11am - 7pm

Fri 11am - 3pm<p>

But note that we do not offer consultation
during the weeks of the

State Of Origin games.

Web s explicitními metadaty

- *XML + XML schéma*
- *RDF + RDF schéma*

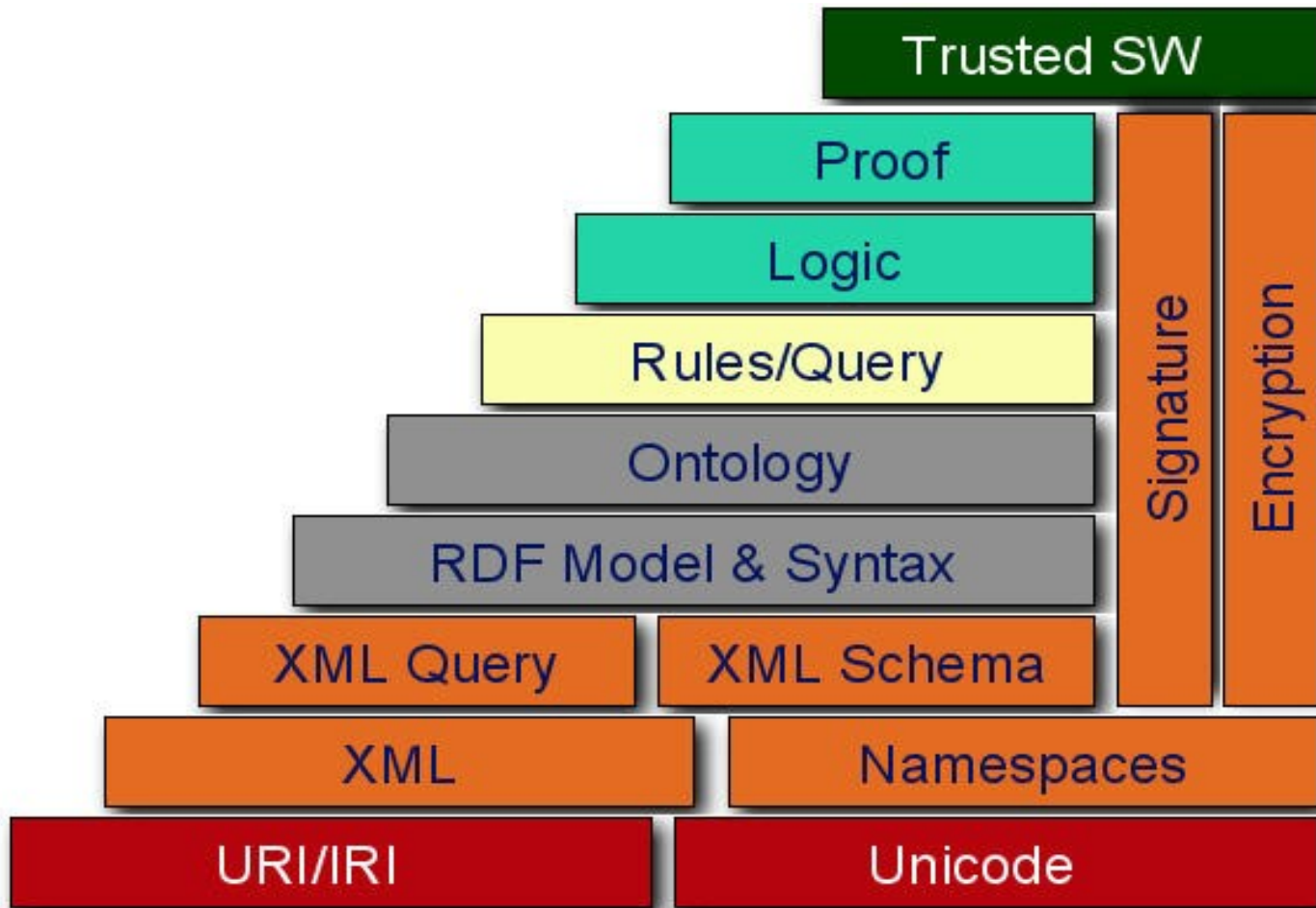
```
<company>
  <treatmentOffered>Physiotherapy</treatmentOffered>
  <companyName>Agilitas Physiotherapy
    Centre</companyName>
  <staff>
    <therapist>Lisa Davenport</therapist>
    <therapist>Steve Matthews</therapist>
    <secretary>Kelly Townsend</secretary>
  </staff>
</company>
```


Sémantický web

- Základní složky (předpoklady) SW
 - strukturace dokumentů
 - vyjádření sémantiky - ontologie
 - vyhledávací nástroje - agenti
- standardy
 - syntaktická složka
 - URI
 - strukturální složka
 - XML
 - sémantická složka
 - RDF + RDFS (schéma RDF)
 - OWL, OIL

Vrstvy sémantického webu

Sémantický web – příklady řešení

- W3C
- příklad aplikace RDF
 - energetika
- Výzkum
 - The Open University London, Knowledge Media Institut
 - Magpie
 - Stanford Knowledge Systems Laboratory
 - DAML (agenti)
 - EU, 5. rámcový program
 - On-to-knowledge

Tvorba rejstříků a bibliografií

- Účel a použití
- Typologie
 - Viz [TDKIV](#)
- Metody tvorby
 - Rejstříky viz [ČSN ISO 999](#)

Tvorba rejstříků

(na příkladu jmenného rejstříku)

1. Stanovení, jaké části dokumentu budou rejstříkovány (hlavní text, poznámky pod čarou, literatura, popisky obrázků apod.)
2. Rozhodnutí, jaká jména se budou rejstříkovat (reálné/fiktivní osoby, adjektivní podoby jmen /máchovský apod./, jména vztahující se k jinému subjektu než osobě /např. kostel sv. Jakuba, Cena Jaroslava Seiferta, Jiráskův most/ atd.)
3. Určení formy hesel v rejstříku (obvyklé: příjmení, úplné křestní jméno, predikát; příp. další prvky: životní data, stručná charakteristika; dále: rozlišení shodných jmen, určení neúplných jmen /např. „Tušl (železničář“)/, přechylování cizích ženských jmen /např. Schmid(ová)/, stanovení formy antických jmen atd.)
4. Upřesnění formy paginace (např. odlišení paginace hlavního textu a literatury kurzivou atd.)
5. Tvorba hesláře rejstříku vč. ověřování a doplňování jmen (mj. viz db [World Biographical Index Online](#))
6. Tvorba pagin (stránkových odkazů) na jednotlivé výskyty hesel v publikaci
7. Vytvoření úvodu k rejstříku s popisem, jaké části publikace byly rejstříkovány, jaké typy jmen jsou zařazeny apod. (vhodné zvláště pokud je rejstřík nebo publikace rozsáhlejší nebo strukturovanější)

Tvorba bibliografií

(na pøíkladu personální bibliografie)

1. Stanovení obsahu a rozsahu bibliografie (primární/sekundární literatura, překlady a cizojazyčná literatura, typy dokumentů, retrospektiva)
2. Stanovení struktury jednotlivých záznamů bibliografie (bibliografický záznam, anotace, poznámky, odkazy na další záznamy, číslování záznamů aj.)
3. Zjištění existujících bibliografií
4. Určení relevantních informačních zdrojů (katalogy, kartotéky, archivy, databáze apod.)
5. Excerpce záznamů, jejich průběžné zpracování, doplňování a křížové ověřování (v různých zdrojích)
6. Shromáždění primárních dokumentů, jejich studium, využití skrytých bibliografií, a tím další doplnění a ověření údajů
7. Uspořádání a výsledná formální úprava bibliografie (řazení záznamů podle typu dokumentu, chronologicky apod.)
8. Tvorba pomocného aparátu bibliografie (názvové, předmětové, jmenné rejstříky, chronologicko-názvové tabulky apod.)